

PORTRET TEN DOOR ANNIE ROLAND HOLST—DE MEESTER
IN DEN ROTTERDAMSCHEN KUNSTKRING.

Het is een tiental jaren geleden, dat wij naar aanleiding van eenige scherp, markant geteekende portretten, Annie de Meester verzochten voor Elseviers Maandschrift een portret te teekenen van den nestor onzer moderne bouwkunst, den grijzen architect Cuypers. En wat zij er van gemaakt heeft, de lezers zullen zich dit wellicht nog herinneren, was een portret dat ons méér gaf dan den uiterlijken kant van dien beminnelijken mensch, het deed ons schouwen in diens karakter. Voor ons was het echter een reden om Annie de Meester's werk met aandacht te blijven volgen; en sinds dien zagen wij een voortreffelijk portret van Toorop, een portret van haar vader, een van Dirk Coster, en van andere bekende persoonlijkheden, en nadat zij getrouwd was ook enkele kinderportretten, en wij spitsen ons er al op, eens een vrij compleet overzicht van haar werk te krijgen.

De tentoonstelling in den Rotterdamschen Kunstkring bood daartoe alleszins gelegenheid, daar was van haar vroegste werk af tot aan haar laatste portretten toe. Annie de Meester toch is al zeer vroeg begonnen en in het artistieke huiselijke milieu kreeg ze haar eerste opleiding van haar moeder, die, zelf kunstzinnig aangelegd, een teekenacte behaald had, en zich op schilderen had toegelegd. Op haar elfde jaar teekende Annie al portretten van oude besjes en mannetjes, van schoolvriendinnetjes en met een zekerheid van lijn, die meer dan gewoon was. Geen wonder dan ook dat zij al vroeg de vrije schoolmiddagen naar de academie ging, al was dit misschien in dien tijd niet de meest juiste weg. Op haar zestiende jaar ging zij er heele dagen heen, en 's-zomers een drie maanden naar Hattem om bij Voerman te aquarelleeren.

Maar de Rotterdamsche academie voldeed haar niet meer; op haar negentiende jaar trok ze naar Brussel om daar overdag te werken op 't atelier van Jean Delville en 's avonds op de academie. Een jaar daarop gaat ze voor een paar maanden werken op het atelier van Lovis Corinth in Berlijn om met den oorlog thuis te komen en alleen 's avonds de naakt-klasse op de academie onder Van Maesdijk nog te volgen... tot ze trouwde.

Ziehier de korte ontwikkelingsgang en als wij het werk nu zien dan vinden wij er niets van het borstelige van een Corinth in terug, maar een zekerheid van lijn. Waar zij met kleur werkt, is het een teere verfijnde kleur, iets Engelsch; maar wat haar werk belangwekkend maakt is de zuiverheid van de contour, de raakheid waarmee zij een mondblijf neerschrijft, de expressie die zij aan de oogen weet te geven.

Zij ziet soms in een mensch, in een kind, de oogen alleen, en tracht die op haar teekening te doen tintelen van leven... en daardoor reeds lijkt het

heele gezicht. Want die oogen, hoe kunnen ze u aanzien uit die kleine kinder-kopjes — vragend, droevig, guitig, brutaal, alle nuances vindt gij er in terug, en hoe ontzaglijk moeilijk is het die uitdrukking te vatten, die uitdrukking, die telkens wisselt, in het bewegelijk gespeel, den stand, die telkens verandert en waarbij men dan een terugkeeren in een zelfde houding moet afwachten. En dan die wenschen — en de ijdelheidjes — der familie, ja het is een heele toer om van andermans kinderen een goed portret te maken, en lijkt het dan af en toe, zien wij dat het méér is geworden dan een stereotiep „kinderportretje”, dat eigenlijk haast buiten het kind om gemaakt kan zijn, welnu dan mogen wij tevreden zijn.

Bij haar portretten van ouderen is het ook vooral „de uitdrukking”, naast de zeer gedetailleerde uitvoerigheid in de teekening, die ons treft. Zien wij naar het portret van Albert Vogel, van den heer W. Westerman, van Dr. van der Linde, van A. Schmöller, van Dirk Coster, dan is bij de meeste dezer portretten alleen de kop geteekend, rondom kort afgesneden, als om de aandacht niet verloren te doen gaan, en in dien kop treft u dan vooral de expressie.

Het is soms wel even of zij, om de uitdrukking vast te houden en weer te kunnen geven, het geheel voorbij ziet; want een mensch is toch niet altijd en alleen oog, de heele allure toont soms de persoonlijkheid, de houding, de stand, het gebaar.

En mevrouw Roland Holst voelt dit zelf ook wel, en het wil mij toeschijnen dat zij hiermede een anderen kant uit gaat, zich los maakt van het „staren” en meer den blik verruimt. Want daar is ter tentoonstelling een oude damesportret, waarvan het karakter niet alleen in de uitdrukking van de oogen maar in den stand van het hoofd, in de houding der handen zit; daar is een groot portret van een dokter in een witten operatiekiel, en niet alleen die kiel, maar de heele figuur.... voltooit het portret; en dan dat van den schilder Valentijn van Uytvanck, die kwasie-achteloos poseert met de sigaret in de hand. Hoe kostelijk is ook hier het gebaar, het geheel, beter dan de simpele kop zou vermogen weer te geven.

Ja ik voorzie een andere richting, niet een zwenking, door tijdsinvloeden gedreven, maar eene, die uit te straffe, te doorschouwde portretten is voortgekomen. Een ruimeren blik, een misschien breederen toets, waar echter de degelijke studieuze ondergrond, de acurate nauwgezette teekenachtigheid geen kwaad zal doen, veeleer een steun blijken voor nieuwere inzichten en opgaven.

R. W. P. Jr.

KUNST TE BRUSSEL.

De Oostendenaar Léon Spilliaert, stadgenoot van James Ensor en Constant Permeke, en die in de afgelopen April-maand te